

Foto fra biomanipulation i Hostrup Sø.

Sørestaurering

Vejledning om tilskud til kommunale projekter til restaurering af søer under vandområdeplanerne 2021-2027

2023

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Tilskudsordningens formål	3
Afsatte midler og finansiering	3
Hvilke sørestaureringsprojekter kan der søges om tilskud til?	3
Hvem kan søge?	4
Hvordan søges om tilskuddet?.....	4
Hvordan indhentes Miljøstyrelsens grunddata mv. for søerne?	4
Ansøgningsperioder	4
Hvilke udgifter kan der gives tilskud til?	5
Indtægter	6
Forundersøgelse	6
Tilførsel af næringsstoffer	7
Realisering	7
Monitering.....	8
Tilbud/udbud.....	9
Erstatning.....	9
Behandling og prioritering af ansøgninger.....	9
Tilsagnsperiode	11
Ændringer af projektet	11
Udbetaling	12
Behandling af persondata.....	12
Bilag 1 - Vejledende referenceværdier	14
Bilag 2 - Dokumentation for lønomkostninger	15
Bilag 3. Søer omfattet af indsatsprogrammet 2021-2027	16

Indledning

Denne vejledning kan kommunerne bruge, når der søges om tilsagn om tilskud til kommunale projekter vedrørende sørestauring.

Her findes oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad der kan søges tilskud til, hvordan der kan søges om tilskud og om de forskellige betingelser, der findes for at få tilskud.

Tilskudsordningens formål

I Vandområdeplanerne 2021-2027 er det besluttet at gennemføre en restaureringsindsats for udvalgte søer jf. bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Formålet er at forbedre vandkvaliteten i 41 søer med henblik på at opnå god økologisk tilstand i henhold til målene i EU's vandrammedirektiv.

Afsatte midler og finansiering

Tilskudsordningen for sørestauring er en national ordning, der administreres af Miljøstyrelsen.

Der er afsat midler på de årlige finanslove til kommunale projekter til sørestauring. Oversigt over det afsatte beløb for det konkrete år fremgår af Miljøstyrelsens hjemmeside www.vandprojekter.dk

Tilskud til udgifter i forbindelse med sørestauring gives i henhold til bekendtgørelse om tilskud til restaurering af søer.

Tilskud til kommunale projekter vedrørende sørestauring er forudsat fuldt finansieret via tilskudsordningen. Det er således ikke forventet, at kommuner selv skal bidrage til finansiering af projekterne.

Såfremt en kommune ønsker at gennemføre en indsats, som ikke kan finansieres af tilskudsordningen, kan kommunen selv afholde udgifter til den del af indsatsen, som ikke kan finansieres inden for tilskudsordningen.

Tilsvarende kan kommunen selv afholde ikke-forudsete omkostninger, som kan optræde undervejs i projektperioden.

Hvilke sørestauringprojekter kan der søges om tilskud til?

Der kan søges om tilskud til de søer, som fremgår af bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. De 41 søer fremgår af Bilag 3 i denne vejledning.

For den enkelte, udpegede sø kan Miljøstyrelsen give tilsagn om tilskud til forundersøgelse og gennemførelse af sørestauring, samt efterbehandling.

Hvem kan søge?

Alene kommuner kan søge om tilskud til projekter efter denne ordning.

Hvordan søges om tilskuddet?

Ved ansøgning om tilskud skal den digitale selvbetjening udfyldes af ansøger. Selvbetjeningen kan tilgås via link på www.vandprojekter.dk. For at logge ind på selvbetjeningen skal et af kommunens NemID-medarbejdercertifikater benyttes. Ansøger skal logge på som virksomhed. Hvis du ikke har et NemID-medarbejdercertifikat skal du kontakte din kommunes IT-afdeling.

Hvis kommunen vælger at lade en konsulent repræsentere kommunen, skal der vedhæftes en fuldmagt fra kommunen til dette. Hvis der er tale om et projekt, der omfatter flere kommuner, skal der vedhæftes fuldmagt/aftale fra den/de kommuner, der ikke er ansøger.

Det er muligt at oprette en ansøgning og gemme den i op til 7 dage uden at sende den. Der kan kun gemmes og sendes én ansøgning ad gangen.

Ansøgningen uploades med bilag via den digitale selvbetjeningsløsning.

Der udarbejdes ikke en særskilt vejledning til selvbetjeningsløsningen. Der vil være hjælpetekster i selvbetjeningen, hvor det vurderes at være hensigtsmæssigt.

Hvordan indhentes Miljøstyrelsens grunddata mv. for søerne?

Miljøstyrelsen har en række grunddata for søerne. Disse grunddata kan fås ved henvendelse til Miljøstyrelsen på vandprojekter@mst.dk. Grunddataene kan indgå i kommunens vurdering af, hvilken metode, der kan anvendes og hvilke supplerende undersøgelser, der skal indgå i forundersøgelsen eller gennemførelsen. På denne baggrund kan kommunen udfylde selvbetjeningsløsningen.

Ansøger bør være opmærksom på, at fiskeundersøgelser regnes som forældede efter 6 år. Ved ansøgning om realisering vil et forældet datagrundlag i forundersøgelsen som udgangspunkt ikke accepteres. Ved ansøgning om forundersøgelse bør ansøger derfor overveje, om der er behov for en ny fiskeundersøgelse. Der gøres desuden opmærksom på, at overvågningen i forbindelse med den ekstensive NOVANA-overvågning ikke indeholder individuelle vægt- og længdemålinger, hvorfor disse undersøgelser ikke kan anvendes til vurdering af fiskesamfundets aldersstruktur og kondition og dermed, hvordan biomanipulationen bør håndteres. Nogle søer følger et mere intensivt overvågningsprogram (benævnes enten KT- eller KU-søer), som indeholder vægt- og længdemålinger.

Ansøgningsperioder

Kommunerne kan søge om tilskud til restaurering af søer i konkrete årlige ansøgningsperioder. Den konkrete ansøgningsperiode vil fremgå af www.vandprojekter.dk

Hvilke udgifter kan der gives tilskud til?

Der kan gives tilskud til udgifter til henholdsvis forundersøgelse, gennemførelse, efterbehandling, samt monitorering.

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet og være direkte relaterede til projektaktiviteterne.

Jævnfør § 5 i bekendtgørelsen om tilskud til restaurering af søer kan der gives tilskud til løn til kommunens personale, der er direkte beskæftiget med projektet, 18 pct. overhead af den direkte lønudgift for kommunens personale beskæftiget med projektet, konsulentbistand, undersøgelser, behandling af søen, efterbehandling, monitorering, erstatning for tab, samt køb af tjenesteydelser, varer og anlægsarbejder, herunder entreprenørydelser.

Miljøstyrelsen kan godkende andre projektudgifter, hvis styrelsen vurderer, at de er af væsentlig betydning for gennemførelsen af projektet.

Der kan ikke gives tilskud til varetagelse af myndighedsopgaver i forbindelse med projektet eller til udgifter, der er afholdt forud for tilsagnsperioden.

Ansøgningen skal indeholde et budget, samt et program for monitorering. Der skal redegøres for alle udgifter i projektet i ansøgningen.

Kommunens personale

Hvis der søges om tilskud til løn til kommunens personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet. Timeantallet og timeprisen for den enkelte medarbejder skal kunne dokumenteres. Der er ikke krav om en separat ansættelsesaftale for kommunens medarbejdere.

Timelønnen udregnes som årslønnen delt med det timeantal, der udgør et årsværk. Se bilag 2 for uddybning.

Overhead

Overhead beregnes som 18 % af de samlede tilskudsberettigede udgifter til løn til kommunens personale.

Kørsel

Der kan ydes tilskud til kørsel til tilsagnshavers personale. Refusion for kørsel i egen bil kan kun ske til statens laveste kørselstakst i det år, kørslen finder sted. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Kørselsregnskabet skal indeholde oplysning om dato for, hvornår kørslen er foretaget, antal kilometer, formålet med kørslen, samt adresser på, hvorfra kørslen starter og slutter.

Konsulentydelse

Hvis der søges om tilskud til udgifter til konsulenter skal timeantallet og timeprisen (dog højst 1.500 kr., med mindre udgifter til konsulenter indgår i et udbud, der gennemføres efter reglerne herom) fremgå af ansøgningen, og det skal beskrives, hvilke opgaver konsulenten skal udføre. Konsulentens udgifter til kørsel, fortæring og repræsentation skal være indeholdt i konsulentens timepris. Fakturaen for udgifter til konsulenter skal være

tilstrækkelig detaljeret til, at Miljøstyrelsen kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen, samt vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Varekøb

Varekøb i form af mindre anskaffelser. Herved forstås indkøb uden afskrivning.

Indtægter

Såfremt der skulle forekomme indtægter i forbindelse med forundersøgelse, restaurering eller efterbehandling, som f.eks. indtægter ved fiskesalg, skal dette fratrækkes.

Forundersøgelse

Forundersøgelsen skal beskrive projektet og indeholde en entydig konklusion på, om der kan opnås målopfyldelse med de restaureringstiltag, der kan opnås tilskud til i denne ordning.

Miljøstyrelsen stiller som udgangspunkt krav om, at forundersøgelsen følger retningslinjerne for udarbejdelse af forundersøgelse som beskrevet i "[Vejledning om sørestaurering fra DCE](#)", Videnskabelig rapport fra DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 382, 2020. I forbindelse med en ansøgning om gennemførelse af restaurering, indgår forundersøgelsen som dokumentation for søens egnethed til restaurering, og at den ansøgte behandling vil kunne forventes at bringe søen i god økologisk tilstand.

Sedimentundersøgelse bør indgå i alle forundersøgelser. Sedimentundersøgelserne kan evt. undlades, hvis der er en høj grad af sikkerhed for, at der ikke er intern belastning i søen.

Som følge af, at de ekstensive NOVANA-undersøgelser ikke indeholder individuelle vægt og længdemål for fiskene, forventes de fleste forundersøgelser i søer, hvor fisk ikke har målopfyldelse, at indeholde en fiskeundersøgelse. Ved en standard fiskeundersøgelse er det vanskeligt at fange store brasen og karper på grund af maskestørrelsen – mindre karper kan fanges i eksempelvis agnhuse eller ved elektrofiskeri, mens større fisk kan fanges i specialgarn (maskestørrelse 85-130 mm). Der bør fiskes specifikt efter brasen/karper i de søer, hvor de findes, for at opnå et reelt billede af fiskenes tilstedeværelse i søen..

Fiskeundersøgelsen bør følge den tekniske anvisning for fiskeundersøgelser i søer, [Teknisk anvisning SO5](#). De indhentede data bør registreres i VanDa.

Det er et krav, at der som en del af forundersøgelsen skal indgå en vurdering af, hvorvidt en restaurering af søen vil være omkostningseffektiv. Hvis projektet ikke vurderes at kunne gennemføres omkostningseffektivt, skal det beskrives, om projektet har betydelig effekt (se afsnittet "Behandling og prioritering af ansøgninger").

Forundersøgelsen skal så vidt muligt afdække, om der er behov for erstatning i forbindelse med gennemførelse af projektet.

Forud for gennemførelse af en sørestaurering skal kommunen opnå de fornødne tilladelser. Derfor skal forundersøgelsen indeholde en vurdering af muligheden for at opnå tilladelserne.

I tillæg til DCE's vejledning er der erfaringsmæssigt en række forhold som Miljøstyrelsen har vurderet, at ansøgere i forbindelse med udarbejdelsen af forundersøgelsen bør være særlig

opmærksom på. Disse forhold kan være af betydning for muligheden for i praksis at kunne gennemføre restaureringen eller sikre effekten heraf. De pågældende forhold kan derfor også være af betydning for, hvorvidt kommunen har mulighed for at opnå tilsagn.

Tilførsel af næringsstoffer

Næringsstoffer kan tilføres fra bl.a. andehold, forfodring ved karpefiskeri, rastende vilde fugle og skarvkolonier

Mængden af tilførte næringsstoffer til søer som følge af andehold eller forfodring til karpefiskeri kan i enkelte tilfælde være så stor, at det ikke er foreneligt med målet om god økologisk tilstand i søen. Derfor skal en forundersøgelse belyse denne problematik og hvilke tiltag der kan tages i brug for at nedsætte denne belastning. Det samme kan gøre sig gældende ved større mængder af rastefugle under træk, skarvkolonier, samt fodring med henblik på at tiltrække vilde fugle. Ansøger skal derfor i forundersøgelsen redegøre for eventuelle relevante forhold, der kan påvirke tilførslen af næringsstoffer til søen.

Fastholdelse af dårlig miljøtilstand

En sø kan fastholdes eller falde tilbage til en ikke-målopfyldt tilstand. Det kan eksempelvis være lavvandede søer med blød bund, hvor en stor naturlig/kunstig bestand af karper kan medføre forringede sigtddybder. Karperne vil hvirvle sedimentet op og rive planter op, når de fouragerer i søbunden. Andre faktorer som uhensigtsmæssig overfiskeri af gedder (uden genudsætning) eller en stor bestand af fugle kan også forhindre målopfyldelse. Disse forhold skal belyses, hvis relevant.

Barrierer for virkemiddelgennemførelse

Der kan være flere barrierer, som fordyrer eller besværliggør restaurering. Det kan bl.a. være store mængder åkander, trådalger, stormfaldstræer eller ammunition i søerne og dette kan påvirke metoderne, der benyttes til biomanipulation. Der kan også være fordyrende elementer som følge af adgangsforholdene til søerne.

Tilstedeværelsen af odder kan også fordyre forundersøgelsen. Odder er en bilag IV art, og er omfattet af både levested- og individbeskyttelse. Er der observeret oddere i tilknytning til søen, skal der i forbindelse med forundersøgelsen indgå en vurdering af muligheden for at opnå den nødvendige myndighedsgodkendelse til behandling af søen.

Såfremt der er oddere i tilknytning til søen, bør der tages stilling til, om dette kan påvirke metoderne og effektiviteten af en eventuel biomanipulation.

Økonomiske forhold vedrørende realisering

Der skal redegøres for, om det forventes, at erstatninger bliver relevant ved realisering. Der kan eks. være tale om nødvendig kørsel over markarealer (erstatning for markskader), udleje af fiskeret / salg af fiskekort mm.

Realisering

Egnede metoder til at sikre en god økologisk tilstand er beskrevet i den teknisk-faglige "Vejledning for gennemførelse af sørestaurering" fra DCE. Miljøstyrelsen lægger denne vejledning til grund ved administration af tilskudsordningen.

Det vurderes, at det især er metoderne biomanipulation og kemisk fældning af fosfor (behandling med aluminiumssalte og behandling med lerprodukter), der er relevante for

søerne. Det er som udgangspunkt kun disse sørestaureringsmetoder, der kan opnås tilskud til i denne ordning. I den teknisk-faglige vejledning beskrives valg af metode, samt udførelse, og de betingelser, der skal være opfyldt før udførelse. Endvidere anvendes vejledningens indhold vedrørende forundersøgelse (s. 12), samt minimumsmonitoring (s. 23). Før behandling med lerprodukter kan det evt. være nødvendigt med en forudgående test, se vejledningen (s. 19).

Det er muligt at søge om tilskud til kombinationsbehandling med kemisk fældning og biomanipulation. Ved biomanipulation menes både opfiskning af fredfisk og udsætning af rovfisk. Der kan også ydes tilskud til udsætning af rovfisk.

En fiskeundersøgelse regnes som forældet efter 6 år. Realisering, hvor virkemidlet biomanipulation skal gennemføres, bør derfor udføres umiddelbart efter forundersøgelsen eller fiskeundersøgelsen kan foretages under realiseringstilsagnet, inden biomanipulationen påbegyndes. Der bør desuden foretages en fiskeundersøgelse efter indgrebet, for at evaluere opfiskningen og søens tilstand.

Når tilsagnshaver anmoder om udbetaling, skal behandlingen af søen afrapporteres. Rapporten skal indeholde en beskrivelse af det udførte og kan med fordel kombineres med afrapportering af monitoringen.

Monitering

Der kan gives tilskud til monitering/effektvurdering 1-2 år under realiseringen (2 år hvis realiseringen strækker sig over 2 år) og til en afsluttende monitering efter gennemført behandling, i alt maks. 3 år (eksklusiv forundersøgelse/efterbehandlingsperiode).

Når tilsagnshaver anmoder om udbetaling skal monitoringen af søen afrapporteres. Rapporten skal indeholde en konklusion på, hvorvidt der er opnået målopfyldelse. Hvis der ikke er opnået målopfyldelse skal rapporten indeholde en vurdering af, om søen med sin nuværende tilstand kommer i målopfyldelse uden yderligere tiltag. Alternativt skal afrapporteringen indeholde en plan for, hvordan der forventes at kunne nå målopfyldelse fremadrettet med de virkemidler, der er til rådighed i tilskudsordningen.

Moniteringsprogrammet bør følge den tekniske anvisning for feltmålinger og udtagning af prøver til analyse for vandkemiske parametre i søer, [Teknisk anvisning S01](#). De indhentede data bør registreres i VanDa.

Efterbehandling

Der kan søges om efterbehandling uafhængigt af ansøgningsrunder, og der kan søges om én efterbehandling pr. virkemiddel.

I forbindelse med efterbehandling, kan der også søges om tilskud til 1 års monitering umiddelbart efter gennemført efterbehandling. Monitoringen skal følge den teknisk-faglige vejlednings afsnit om minimumsmonitoring (s. 23-24).

Når tilsagnshaver anmoder om udbetaling skal efterbehandlingen og evt. tilhørende monitering af søen afrapporteres. Rapporten skal indeholde en konklusion på, hvorvidt der er opnået målopfyldelse. Hvis der ikke er opnået målopfyldelse skal rapporten indeholde en

vurdering af, om søen med sin nuværende tilstand kommer i mål opfyldelse uden yderligere tiltag.

Tilbud/udbud

Projektet kan være omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven. Læs derfor om reglerne på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside kfst.dk, herunder også om annonceringspligt. Det skal dokumenteres, at lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter og udbudsloven er overholdt. Ved efterspørgsel skal det kunne dokumenteres, at udbudsloven er overholdt.

Billigste tilbud

Miljøstyrelsen vurderer billigste tilbud på tilsagnsniveau. Vælger tilsagnshaver et dyrere tilbud, kan der kun opnås tilskud svarende til billigste tilbud. Dette gælder eksempelvis også, hvis kommunen ønsker at anvende lerprodukter i stedet for aluminium til fældning af fosfor.

Erstatning

Der kan gives tilskud til erstatning jf. Vandløbslovens §37, stk. 4 og §5 i bekendtgørelsen om tilskud til restaurering af søer. En evt. erstatning meddeles som en tilsagnsforhøjelse, der erstatter det oprindelige tilsagn. Erstatning indgår ikke i beregning af projektets omkostningseffektivitet.

Der kan alene ydes erstatning for et dokumenteret tab forårsaget af et projekt gennemført med tilskud efter ordningen. Der kan ikke opnås erstatning, hvis et andet erstatningsansvar gør sig gældende.

Erstatning kan være relevant eksempelvis ved markskader som følge af kørsel nødvendig for projektet og kompensation for reduceret indtægt foranlediget varigt eller midlertidigt af projektet (udleje af fiskeret / salg af fiskekort mm). Kompensation vil blive udbetalt ift. dokumenteret tab baseret på de fem foregående års indtægt ud fra en konkret vurdering.

Der kan ikke opnås tilskud til erstatningsudgifter, der allerede er udbetalt af kommunen.

Erstatningen skal på forhånd være afklaret med Miljøstyrelsen.

Miljøstyrelsen udbetaler erstatningen til kommunens NemKonto sammen med tilsagnet til det relaterede sørestaureringsprojekt.

Behandling og prioritering af ansøgninger

Det er et kriterie for tilskud til sørestaurering, at projektet er omkostningseffektivt. I bilag 1 ses de vejledende referenceværdier, som benyttes til beregning af et projekts omkostningseffektivitet. Dette bilag er udgangspunktet for Miljøstyrelsens vurdering af alle ansøgninger. Referenceværdierne er baseret på rapporten 'virkemidler til reduktion af fosforbelastningen af vandmiljøet', dialog med rådgivere og drøftelse med forskere fra Syddansk Universitet og Århus Universitet (DCE) og er angivet i bilag 1. På vandprojekter.dk ligger der under 'vejledning og skemaer' eksempler på beregning af referenceværdier.

Kriteriet om omkostningseffektivitet er indført for at sikre den bedste forvaltning af statslige tilskudsmidler og dermed størst mulig målopfyldelse pr. tilskudskrone. Et ansøgt beløb på mere end 1,5 x den vejledende referenceværdi anses ikke for omkostningseffektivt. Dette kan dog fraviges, hvis gennemførelsen af indsatsen efter en konkret vurdering vil have betydelig effekt i forhold til formålet med tilskudsordningen.

I vurderingen af ”betydelig effekt” for forundersøgelser, gennemførelser og efterbehandlinger, tager Miljøstyrelsen afsæt i et eller flere af følgende forhold:

- Søen eller dele af søen ligger i Natura 2000-område, og indsatsen vil understøtte målopfyldelse (gunstig bevaringsstatus) i forhold til udpegningsgrundlaget for området. Ansøger skal redegøre for en positiv effekt for udpegningsgrundlaget (art/naturtype) i forhold til sørestaureringen.
- Søen er levested for rødlistede arter i rødlistekategorierne kritisk truet eller truet. Ansøger skal redegøre for en positiv effekt for rødlistearten i forhold til sørestaureringen.
- Afløb fra søen sker til et vandområde, som er omfattet af Vandrammedirektivet og ikke har målopfyldelse. Ansøger skal redegøre for en relevant positiv effekt fra sørestaureringen for en eller flere af de parametre, som ikke har målopfyldelse i det nedstrøms beliggende vandområde.

Ansøgninger, der ikke overholder kriterierne i §10, 11 og 12 i tilskudsbekendtgørelsen for restaurering af søer om henholdsvis forundersøgelser, gennemførelser og efterbehandlinger, får afslag. Ansøgninger, der overholder kriterierne i §10, 11 og 12 prioriteres jf. bekendtgørelsens § 17 efter omkostningseffektivitet, såfremt der i ansøgningsrunden er søgt over det beløb, der er afsat på finansloven.

Omkostningseffektiviteten beregnes som det ansøgte/tilskudsberettigede beløb divideret med projektets referenceværdi.

Ved samme omkostningseffektivitet kan Miljøstyrelsen prioritere det største projekt, der kan rummes inden for de afsatte midler til ansøgningsrunden. Hvis det største projekt ikke kan rummes inden for de afsatte midler til ansøgningsrunden, kan Miljøstyrelsen prioritere det billigste projekt. Dette begrundes med, at de afsatte midler så vidt muligt skal anvendes til formålet med tilskudsordningen.

Hvis der ikke er ansøgt for flere midler end det afsatte beløb i ansøgningsrunden, har prioriteringen ingen konsekvens for, hvilke projekter, der får tilskud.

Kommunen modtager afgørelsen om tilskud (tilsagn eller afslag) fra Miljøstyrelsen. Ved tilsagn modtager ansøger desuden et brev med to links til selvbetjeningen. Disse links skal anvendes ved evt. anmodning om ændring af projektet og ved anmodning om udbetaling. De to links kan kun benyttes én gang.

Det bemærkes, at tilsagn om tilskud ikke er det samme som, at Miljøstyrelsen har givet tilladelse inden for eget ressortområde. Det er alene en reservation af midler, der kommer til udbetaling, hvis projektet opnår de nødvendige myndighedstilladelser og rent faktisk gennemføres.

Tilsagnsperiode

Miljøstyrelsen fastsætter tilsagnsperioden (projektperioden) i tilsagnsbrevet. Tilsagnsperioden starter den dag, som tilsagn er meddelt.

For forundersøgelser er tilsagnsperioden 2 år, for realiseringer 4 år og for efterbehandlinger 2 år. Søges der om udbetaling inden de 2 eller 4 år er gået, slutter projektperioden den dag, Miljøstyrelsen modtager anmodning om udbetaling.

Projektperioden kan forlænges på foranledning af tilsagnshaver. En forespørgsel om forlængelse skal begrundes med praktiske/saglige begrundelser for den ønskede tidsfristforlængelse og forespørgslen skal ske før projektperiodens udløb.

Når ansøger har modtaget Miljøstyrelsens kvittering på, at styrelsen har modtaget ansøgningen om tilskud, må projektet sættes i gang for egen regning og risiko. Kvitteringen udgør således en igangsættelsestilladelse. Projektudgifter, som er afholdt fra datoen for kvitteringsbrevet, kan dermed indgå i tilskudsgrundlaget. Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må ansøger selv betale evt. afholdte projektudgifter.

Ændringer af projektet

Ændringer af et projekt efter tilsagn er givet, herunder ændring af budgettet, skal godkendes af Miljøstyrelsen. Projektændringer kan kun godkendes, hvis ordningens kriterier og formål fortsat er opfyldt.

For projekter, der har fået tilsagn før 2021, skal tilsagnshaver som hidtil sende anmodning om ændring af projektet til vandprojekter@mst.dk. For projekter med tilsagn meddelt i 2021 eller senere skal tilsagnshaver benytte det link til selvbetjeningen, som findes i kvitteringsskrivelsen for udbetaling.

Tilsagnshaver kan inden for det samlede projektbudget og uden Miljøstyrelsens forudgående godkendelse foretage ændringer mellem budgetposter på op til 10 pct. af det samlede tilsagnsbeløb eller op til 25.000 kr., dog maksimalt for i alt 200.000 kr. Omdisponeringer herover skal godkendes af Miljøstyrelsen. En ansøgning om budgetændring skal begrundes, og ansøgningen skal indeholde et nyt budget.

Såfremt tilsagnshaver ændrer på medarbejdersammensætningen i et projekt kan dette ske inden for det samlede ansøgte beløb til løn for eget personale, uden at Miljøstyrelsen skal informeres om dette.

Hvis der sker ændring af tilsagnshavers kontaktperson, er det vigtigt, at tilsagnshaver orienterer Miljøstyrelsen, så kontaktoplysningerne i selvbetjeningsløsningen kan opdateres.,

Tilsagnsforhøjelse

Miljøstyrelsen kan i særlige tilfælde meddele tilsagnsforhøjelse.

Der kan kun opnås tilsagnsforhøjelse til dækning af uforudsete forhold, der ellers ville hindre gennemførelsen af en sørestaurering. En evt. tilsagnsforhøjelse gives som et revideret, samlet tilsagn og det reviderede tilsagn skal som udgangspunkt fortsat være omkostningseffektivt.

Se desuden afsnittet omkring erstatning.

Udbetaling

For projekter, der har fået tilsagn før 2021, skal tilsagnshaver sende anmodningen om udbetaling til vandprojekter@mst.dk. For projekter med tilsagn meddelt i 2021 eller senere skal tilsagnshaver benytte det link til selvbetjeningen, som fremgår af den seneste kvitteringsskrivelse på udbetalingssagen.

Udbetaling af tilskud til en forundersøgelse kan ske, når forundersøgelsen er afsluttet og afrapporteret.

Ved anmodning om udbetaling af realisering og efterbehandling af sørestaurationen vedlægges en rapport om gennemførelsen af restaureringen henholdsvis monitoringen, samt dokumentation for nødvendige myndighedstilladelser, samt evt. dokumentation for tilbud/udbud.

Der kan kun udbetales tilskud i overensstemmelse med tilsagnet.

Fristen for udbetalingsanmodning ved realisering og efterbehandling kan forlænges i særlige tilfælde.

Miljøstyrelsen udfører ikke kontrol med udbetaling af tilskud for tilsagn under 100.000 kr. for tilsagn under 100.000 kr., skal tilsagnshaver alene indsende en tro og love erklæring, hvor det bekræftes, at projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnets vilkår og budget.

For tilsagn mellem 100.000 kr. og 1 mio. kr. er der krav om en ledelsesmæssig påtegning af slutregnskabet.

For tilsagn over 1 mio. kr. stilles der krav om revisorerklæring ved kommunens anmodning om udbetaling af tilskud. Revisionen skal udføres i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. Se vandprojekter.dk for nærmere information. Udgifter til revisorerklæring er tilskudsberettigede, men indgår ikke i beregningen af projektets omkostningseffektivitet.

Det anbefales, at tilsagnshaver anvender skema til lønberegning mm, som findes på vandprojekter.dk. For dokumentation for lønomkostninger til egne medarbejdere, se vejledningens bilag 2.

Tilskuddet udbetales til kommunens Nemkonto.

Stikprøvekontrol

Miljøstyrelsen foretager stikprøvekontrol af regnskabet på udbetalte tilsagn. Stikprøvekontrol omfatter gennemgang af alle projektudgifter, eksempelvis i form af lønsedler, fakturaer, samt tidsregistrering.

Behandling af persondata

Det er vigtigt, at kommunen kun indsender persondata, hvis det vurderes at være nødvendig information for sagsbehandlingen.

Persondata behandles i overensstemmelse med persondataforordningen (GDPR). Modtager Miljøstyrelsen i forbindelse med ansøgning om tilsagn eller udbetaling, personhenførbare oplysninger om andre end ansøger selv, vil ansøger som udgangspunkt blive bedt om at underrette vedkommende samt at udfylde og uploade en erklæring om underretning om behandling af personoplysninger. Underretningsbreve og erklæring kan findes på <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/soerestauring/> under gældende vejledninger. Formålet er at sikre, at personer, hvis personoplysninger er blevet givet til Miljøstyrelsen, bliver informeret herom.

Personoplysninger, som medfører krav om GDPR-erklæring, er lodsejeroplysninger og oplysninger om lønforhold ved anmodning om udbetaling.

Bilag 1 - Vejledende referenceværdier

Forundersøgelse			
Søareal i ha	<10	10-50	>50
Forundersøgelse	100.000	125000	150000
Fiskeundersøgelse (1 stk.)	60.000	65.000	70.000
Sedimentundersøgelse	60.000	65.000	70.000
Monitering pr. år	50.000	60.000	70.000
Biomanipulation – Restaurering og Efterbehandling			
Søareal i ha	<10	10-50	>50
Biomanipulation kr./ha (restaurering)	60.000	50.000	40.000
Fiskeundersøgelse (1 stk.)	60.000	65.000	70.000
Monitering pr. år	50.000	60.000	70.000
Biomanipulation kr./ha (efterbehandling)	30.000	25.000	20.000
Kemisk fældning - Restaurering og Efterbehandling			
Søareal i ha	<10	10-50	>50
Aluminiumstilsætning kr./ha (restaurering)	62.400	35.333	30.650
Lerprodukt-tilsætning kr./ha (restaurering)	130.000	110.000	100.000
Monitering pr. år	50.000	60.000	70.000
Aluminiumstilsætning kr./ha (efterbehandling)	21.000	15.000	10.000
Lerprodukt-tilsætning kr./ha (efterbehandling)	45.000	35.000	33.000

Bilag 2 - Dokumentation for lønomkostninger

Dokumentation for lønomkostninger for egne medarbejdere.

Miljøstyrelsen kan kun udbetale tilsagn svarende til den faktiske lønomkostning. Derfor skal tilsagnshaver ud over tidsregistrering for de involverede medarbejdere indsende dokumentation for den faktiske lønomkostning, når Miljøstyrelsen foretager stikprøvekontrol. Tilsagnshaver må medtage rimelige udgifter til direkte løn. I den direkte løn kan indgå de almindelige lønelementer, der sædvanligvis er knyttet til ansættelsesforholdet. En årsløn / timepris må således indeholde:

- Ferieberettiget løn,
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift (svarer til det samlede pensionsbidrag. Fritvalgsordning indgår således i timeprisen, men ikke et evt. særligt eget pensionsbidrag)
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift,
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (f.eks. barselsfonden, flexfonde og
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Aflønning, der har karakter af for eksempel overskudsdeling og lignende, anses ikke at være en del af den direkte løn. Årslønnen / timeprisen må således ikke indeholde gratialer, provisioner, bonusser, andre ikke overenskomstmæssige ydelser, fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder mm. Særlige funktionstillæg, eksempelvis miljøvagt, tillidsrepræsentant og arbejdsmiljørepræsentant indgår heller ikke ved beregning af årsløn/timepris.

Dokumentation for timeløn ud fra årsløn (december måneds lønseddel)

Der anvendes en standardtakst for timeløn, hvor medarbejdernes timeløn beregnes som medarbejderens årsløn divideret med 1.642 timer for en fuldtidsansat. Tilsagnshaver kan anvende december måneds lønseddel for de involverede medarbejdere i projektet. Miljøstyrelsen anvender den oplyste årsløn (eller det foregående års årsløn) fra lønsedlen og beregner medarbejderens timeløn som årsløn / 1.642 timer. Tilsagnshaver skal derfor også oplyse, om en medarbejder er ansat på reduceret tid. Såfremt de tilskudsberettigede lønelementer (ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift mm) ikke indgår i årslønnen på december måneds lønseddel kan tilsagnshaver indsende en specificeret oversigt med de årlige tilskudsberettigede lønelementer, som ikke er indeholdt i årslønnen oplyst på december månedslønnen.

Dokumentation for timeløn via lønsedler

Der skal indsendes lønsedler for de måneder, den pågældende medarbejder har arbejdet på projektet. Timelønnen udregnes som årsløn / 1.642 timer. Såfremt de tilskudsberettigede lønelementer (ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift mm) ikke indgår i månedslønnen kan tilsagnshaver indsende en specificeret oversigt med de årlige tilskudsberettigede lønelementer, som ikke er indeholdt i månedslønnen på de indsendte lønsedler. Såfremt der er tale om langvarige projekter og dermed mange lønsedler, kan antallet af lønsedler til dokumentation af lønudgifter reduceres til én lønseddel pr kvartal i de kvartaler, hvor der er brugt timer.

Tilsagn over 100.000 kr.

For tilsagn over 100.000 kr. er der krav om, at slutregnskabet ledelsespåtegnes. Tilsagnshaver skal således alene indsende det ledelsespåtegnede slutregnskab til Miljøstyrelsen, dvs. at lønsedler og timeregistrering ikke skal indsendes til Miljøstyrelsen.

Tilsagn over 1 mio. kr.

For tilsagn over 1 mio. kr. er der krav om, at der indsendes en revisorerklæring. Tilsagnshaver skal således alene indsende slutregnskab og revisorerklæring til Miljøstyrelsen, dvs. at lønsedler og timeregistrering ikke skal indsendes til Miljøstyrelsen.

Ved stikprøvekontrol udfører Miljøstyrelsen fuld kontrol med alle de udgifter, der er udbetalt tilskud til.

Bilag 3. Søer omfattet af indsatsprogrammet 2021-2027

ID	Navn og Kommune	Distrikt nr	Areal, ha
Nye i VP3			
187	Arreskov Sø, Fåborg-Midtfyn	DK1	314,6
740	Bastrup Sø, Allerød K.	DK2	31
742	Bondedam, Helsingør K.	DK2	12,1
461	Ellesø, Silkeborg K	DK1	7,3
752	Farum Sø, Furesø K.	DK2	118,6
222	Gudme Sø, Svendborg K.	DK1	9
856	Hvidsø, Ringsted K.	DK2	5,6
858	Jystrup, Ringsted K.	DK2	5,8
602	Kulsø, Nørre Snede, Ikast-Brande K.	DK1	45
486	Kul Sø, Silkeborg K.	DK1	16,4
487	Kvind Sø, Silkeborg K	DK1	15,5
867	Magleby Lung; Slagelse K.	DK2	6,7
869	Mortenstrup Sø; Ringsted K.	DK2	8
870	Møllesø, Falster, Guldborgsund K.	DK2	10,4
606	Neder Sø, Ikast-Brande K.	DK1	14,4
506	Ring Sø, Horsens K.	DK1	21,6
615	Rørbæk Sø, Vejle, Ikast-Brande K.	DK1	83,7
884	Sivdam, Faxe K.	DK2	5,1
676	Skarresø, Kalundborg, Holbæk K.	DK2	192,8
909	Ulvsmose, Slagelse K.	DK2	5
544	Vessø, Skanderborg K.	DK1	58
913	Vesterborg Sø, Lolland K.	DK2	18,2
914	Virket Sø, Guldborgsund K	DK2	7,9
Overført fra VP2			
741	Birkerød Sø, Rudersdal K	DK2	8,6
5	Dybvad sø, Frederikshavn K.	DK1	5
462	Engetved Sø, Silkeborg K.	DK1	5
593	Ejstrup Sø, Ikast-Brande K.	DK1	39,3
491	Lyngsø, Silkeborg K	DK1	9,7
767	Løgsø, Rudersdal K.	DK2	6,4
714	Maglesø ved Brorfelde, Holbæk K.	DK2	14,1
878	Pedersborg Sø, Sorø K.	DK2	14,1
887	Skjoldnæsholm Gårdsø, Ringsted K.	DK2	10,1
927	Snesere Sø	DK2	6,5
179	Søholm Sø, Assens K.	DK1	25,6

Overført fra VP1			
658	Avnsø, v. Svebølle, Kalundborg K	DK2	6,5
651	Dallerup Sø, Horsens K.	DK1	8,5
558	Dystrup Sø, Norddjurs K.	DK1	21,8
113	Grarup Sø, Haderslev K.	DK1	8,2
960	Hostrup Sø, Åbenrå K.	DK1	193
567	Ramten Sø, Norddjurs K.	DK1	25,9
180	Sønderby Sø, Assens K.	DK1	7,9